

Po pošti prejemam:
za
celo leto naprej 26 K — h
pol leta " 13 " — " "
četrt " 6 " 50 "
mesec " 2 " 20 "
V upravnštvu prejemam:
za
celo leto naprej 20 K — h
pol leta " 10 " — " "
četrt " 5 " — " "
mesec " 1 " 70 "
Za pošiljanje na dom
20 h na mesec.

SLOVENEK

Političen list za slovenski narod.

Naročnino in inzerate
sprejema upravnštvu v
Katol. Tiskarni, Kopitar-
jeve ulice št. 2.

Rekepiši se ne vračajo,
nefrankovana pisma ne
vsprejemajo.

Uredništvo je v Seme-
niških ulicah št. 2, 1, 17.

Izhaja vsak dan, izveniši
nedelje in praznike, ob
pol 6. uri popoldne.

Štev. 21.

V Ljubljani, v petek 26. januarja 1900.

Letnik XXVIII.

Desetletnica „Kat. polit. društva“ v Ljubljani.

Nazaj v dobo desetih let, polno dela, muk, trpljenja za čast katoliškega imena mej Slovenci smo zrlji večeraj. Pa zrlji smo tudi mnog vesel pojav, zrlji smo mnog vesel vseh truda stotin in stotin pridnih rok, katere je poklicalo v boj za stara načela slovenska: »vero, dom, cesarja« katoliško politično društvo. Katoliškim Slovencem katoliško zavest!

Ni ugajal vsem ta klic. Postal je nevaren globoko zajedeni brezbarvnosti, s katero se je tako prijetno »brez zamere« na katerokoli stran dalo sedeti na prvaških stolah. Odločnega moštva v javnosti je hotelo to stremljenje in danes vidijo se na vseh straneh krasni, mogočni vspehi. Mnogega našega neprijatelja pred desetimi leti je pozitivno delo v prospeh ubogega ljudstva privabilo v naš tabor, na zastavo katoliško danes sicer še leti blato, katoliški možje morajo sicer še preslišati najsurrovejše psovke, a ves srd nasprotnikov je onemogel pred mogočno slovensko katoliško organizacijo, katero je pred desetimi leti započelo slovensko katoliško politično društvo. Slovenska katoliška armada je danes nepremagljiva.

In društvo, ki je v desetih letih doseglo toli lepih vspehov, društvo, iz katerega so vzkile vse katoliške organizacije mej Slovenci, društvo, iz katerega je izšlo delo za gospodarsko neodvisnost našega rodu, je večeraj praznovalo desetletnico svojega obstanka. Slovesno smo praznovali to desetletnico, slovesno, kakor zasluži častna preteklost društva in velik njegov pomen. V bogato okrašeni dvorani Katoliškega doma zbrali so se večeraj popol. ob 5. uri zastopniki vseh slov. stanov k slavnostnemu zborovanju. Bilo je zastopano meščanstvo, obrtništvo, trgovstvo, učiteljstvo, došli so župani naših vzglednih kmetijskih občin, duhovniki, akademiki in zastopniki slovenskega delavstva.

Otvoril je slavnostno zborovanje predsednik slovenskega katoliškega političnega

društva, gospod dr. Ivan Šusteršič, s pozdravom navzočnemu deželnemu glavarju, blag. g. Otonu pl. Deteli, državnim in deželnim poslancem in vsem navzočnim. Predital je naslednji pozdrav prem. gosp. knezoškofa ljubljanskega:

Slavnemu katoliškemu polit. društvu v Ljubljani! Katoliškemu političnemu društvu čestitam iz srca radi vsega, kar je tekom svojega obstanka storilo za katoliško mišljenje in življenje na Slovenskem. Današnja slovesnost naj mu podeli še več životne moči, da razširi blagonsni svoj vpliv po vsi naši domovini v vsako župnijo, v vsako vas, v vsako hišo. Pod katoliško zastavo naj se zbere ves naš slovenski narod, ter naj daje dolžno čast trojednemu Bogu po Gospodu Jezusu Kristusu, Bogu in človeku in edinemu našemu Zveličarju; le v pravi podločnosti do Božjega Sina in Zveličarja našega bo mogel mili naš rod premagati krizo, v kateri se sedaj nahaja. Vsi stanovi brez izjeme se vojumo pod zastavo z napisom: Vse za vero, dom, cesarja! — S posebnim spoštovanjem

† Anton Bonaventura, škof.

V Ljubljani, 25. jan. 1900.

S »Slava!« klici ljubljanskemu vladiki zahvalili so se zborovalci za vspodbudne besede višjega pastirja.

Ko je prevzel dež. poslanec đ. g. Kalan predsedstvo, govoril je gosp. dr. Ivan Šusteršič slavnostni govor. Odlični govor priobčimo jutri v celoti. Spominjal se je, kako so »Katol. pol. društvo« nasprotniki še ob prvih društvenih pojavih naskakovali z orožjem obrekovanja in zasmehevanja. Čutili so pomen mladega društva. Zavaroval se je proti očitjanju, da bi društvo trosilo nove ideje mej narod, ki je katoliški. Spominjal se je govornik onih značajnih mož, ki so osnovali v težkih razmerah osrednjo katoliško organizacijo slovenskemu narodu, v prvi vrsti dr. Mahnič, tega stvaritelja katoliške renesance med nami, (Splošno pritrdjevanje, »Slava« klici dr. Mahniču). Hvaležno je govornik omenjal reformat.

delovanja sedanjega goriskega nadškofa dr. Jakoba Missije, ki je organizoval v jedno trdno talango duhovnike in znal zbrati okolu sebe lajike, da so se, kot prej nikdar, postavili takorekoč v cestno blato, da so dvignili katoliško zastavo.

Vsestranske nevarnosti so pretile borilec za katoliško zavest mej Slovenci, to pa ravno kaže, kako potrebno je bilo društvo. In že pri prvih svojih nastopih doživelo je društvo zmago na zmago ter je danes katoliško-narodna stranka odločujoča v slovenski politiki. Pred desetimi leti ni bilo mej Slovenci nobene katoliške organizacije, danes je slovenska zemlja preprežena s katoliškimi društvi. Načelni tok je prišel v slovensko politiko. Impulz je dalo »Katol. pol. društvo«.

Ozrl se je potem govornik na razna ministerstva, ki smo jih doživeli tekom desetih let, in pojasnil stališče katoliško-narodne stranke napram njim. Novo Koerberjevo ministerstvo ima nalogo, poravnati narodna nasprotstva, torej nalogo ob kateri je padlo par drugih ministerstev. Zastaviti moramo svoje moči v to, da se sanirajo parlamentarne razmere, ker samo v parlamentu, kjer večina odločuje, moremo kaj doseči. Najhujši nasprotnik naših katoliških in narodnih teženj je liberalna centralistiška birokracija. V interesu Avstrije želeli je sprave mej narodi. Težka bode ta sprava ob sedanjih veleizdajskih pojavih na nemški strani, ob pretirani zahtevah po nemškem drž. jeziku, ki je naravnost nesmisel.

Ko bi imel Koerber Bismarckov talent, javljne bi se mu posrečila sprava v takih razmerah. Račun z liberalno večino Nemcem ne gre skupaj, ker liberalne večine ne dobi drž. zbor, tudi če se vsi liberalni življi v njem združijo.

Ti ljudje vedo, da je z njihovim gospodarstvom pri kraju, zato si žele prosvetljeni absolutizem. Pod tem absolutizmom razumejo samo absolutizem birokracije, zmznjenih centralistov.

Tak lep liberalen regime brez parlamenta z razmerami izza časa Jožefa II. si žele. Hoteti, da se ljudstvu še to malo vzame, kar ima, more želeli le tisti, ki komaj čaka, da se razbije Avstrija. Ako se zadnji poskus sprave ponesreči, naj bi se tudi ne delalo po znani taktiki »fortwursteln«. Na narode naj se obrne vladar in narodi žele sprave, ne žele prepira, žele gospodarskega dela, žele kruha. Ako pošlje vladar sedanji brezdelni parlament domov, pokliče naj zastopnike narodov po splošni direktni volilni pravici. (Navdušeno pritrdjevanje.)

Sedanja ustava je postala mrtva od trenutka, ko sedanji parlament več ne funkcijonira. Bila je ta ustava narejena samo za jedno stranko in taka ustava nima več pomena, ko je izgubila ona stranka svojo moč. Ustava mora služiti državi, ne pa biti nje despot. Govornik se je odločno izjavil za združenje vseh katoliških strank državnega zbora. Katoliško vprašanje ni danes na dnevnem redu v Avstriji, a je moramo postaviti na dnevni red na prvo mesto! Bolj kot doslej hodimo mej ljudstvo, da se zave popolnoma, kake pravice ima katoliško ljudstvo v katoliški Avstriji, in naj je vsa birokracija proti nam. Smrt naša bi bil indiferentizem!

O razmerah mej slovenskima strankama je govornik dejal, da je bila nekoč jedina narodna stranka, ko so nekateri radi ljubega miru vedno puščali svoj katolicizem doma. Ko so ga pričeli seboj jemati, je počilo. Katoliško-narodna stranka je prinesla veliko žrtev, ko je nedavno ponudila v spravo roko. Pri obmejnih Slovencih je bila vedno katoliško-narodna stranka tista, ki zgago dela. In kaj nas je poučila lanska sprava? Prej smo vedno slišali »vsaj smo tudi mi katoličani«, potem pa se je zapela druga pesem. Čita naj se »Slov. Naroda«, čitajo naj se govori dr. Tavčarja. In vendar priznavati obe stranki v svojih resolucijah katoliško vero kot temelj. Kako narodna stranka v resolucijah shoda zaupnih mož obžaluje, »da je del slovenskega naroda na Kranjskem zapustil slo-

LISTEK.

Šest dni v Italiji.

Spisal Martinkov.

(Dalje.)

Drugi dan mojega bivanja v Benetkah, a četrti mojega potovanja po Italiji, se je držal zjutraj nekam kislo. Goste megle so se pehale iz morja in vse je kazalo, da bo dež škropil mojo nadaljno radovednost, pa k sreči se je kmalo razgalo in bil je prav lep pomladni dan. Kach dvanajst potnikov se nas je napotilo pod vodstvom že znanega »cicerona« na razgled po mestu. Med drugimi sta bila tudi moja znanca Američana. Za dopoldne je vzel naš vodnik na piko doževo palačo, sv. Marka cerkev, ponte Rialto in ribji trg. Ob mostu v obližju »ponte dei sospiri« srečamo večjo gručo ljudi, ki so zvedavo gledali na tleh ležečega oslabelega moža in ugibali, kaj mu je. Čudno se mi je zdelo, da ni nihče opazil, da je mož vsled lakote tako oslabele, kar se mu je bralo na obrazu. Pa že so prihajali možje z nosilnico in ga odnesli zijalom v boljše zavetje. Pač res, kolikor večje mesto, kolikor večja bogatija in razkošnost, toliko večje je v njem človeško gorje.

Pred doževo palačo stojimo. Prav značilna je ta stavba za Benetke. Kedo je že ni videl bolj ali manj dobro upodobljeno? Spodaj ima ta palača ob obrežju in na strani proti trgu sv. Marka lepo kolonado v bizantinskem slogu; druga zidava je zvršena v italijanski gotiki. Kajpada je to poslopje vsled starosti zelo začrnelo in se tu v resnici vse drugače vidi, kakor pa na podobi. V sredi palače je prostorno dvorišče z dvema vodnjakoma, ki imata zelo umeten vlit oklep. Prehodili smo vse poslopje. Pero ne more popisati vseh znamenitosti, ki se tukaj vidijo. Kdo si bo zapomnil vse slike, ki so tu v raznih dvoranah. Navzlic tem neprecenljivim umetninam obvladuje človeško srce neka tesnoba, če se spomni, koliko gorja, vzdihov in solz je bilo priča v teku stoletij vse razkošnosti, ki se tukaj šopiri. Tukaj je vladal svoje dni neki ostracizem, kakor nekdanj v Atenah. Najboljši, včasih najnedolžni možje so morali vsled njega iti v temnice (Pozzo piombi) ali celo v smrt. Toda, tempi passati!

Strahom in grozo lezli smo mož za možem doli v temnice »Pozzo«. To je nekaj strašnega. Celica za celico se vrsti brez svetlobe, le med malimi, nizkimi vrati je okrogla odprtina, skozi katero so dajali od časa do časa jed hrano, ki je bila vedno slabša.

rili ostri pravici ali pa krivici. »Piombi« slučajno niso bili dostopni vsled poprav, ki so se ondi vršile; in prav je, da ne. Želeli smo vsi, da že skoraj pridemo zopet na svetlo. O, ti »ponte dei sospiri«, kako resnično nosiš to ime. Še danes, ko nisi več tako strašen kot nekdanj, slišiš marsikak izdih, ki se izvije gledalcu ob spominu na nekdanje čase. Vsi prebledeli prišli so nekateri naše družbe zopet nazaj v doževo palačo. Vtis, katerega so napravile na nje strašne ječe, bral se jim je na obrazu, zato smo pa prostje dihal, ko smo hodili po obširni knjižnici, ki ima marsikako dragoceno delo tudi iz naše preteklosti. Stopivši na balkon, s katerega je lep razgled po morju, gledamo mogočne ladije, ki so usidrane ravno na sproti doževi palači. Najbližja je ladija, ki je pripeljala v Benetke prestolonaslednika italijanskega. Poleg nje je še več drugih parnikov. Nekam bolj proč od teh italijanskih ladij pa stoji usidran velikanski vojni parnik ameriški »Mineapolis«. Res pravcati morski velikan je to, rumene barve, z mnogimi dolgimi topovi na krovu in ob straneh.

Kraljevska dvojica se hoče odpeljati proti domu, zato se je zbralo mnoge občinstva na obrežju. Mogočno zadoni strel zdaj s te zdaj z one ladije in odmeva na vse strani.

Ravnokar se je zavalil dim iz topa, kateremu sledi mogočen strel, a nekemu vojaku, ki je stal zadaj za topom vrže vojaško čepico v zrak in še nekateri njegovi tovariši popadajo na tla. Kaj je to? Vsi prestrašeni gledamo tje. Zdaj prihitel nekaj vojakov, pobero hitro tovariše na tleh in jih spravijo v ladijo. Nato pa nadaljujejo slavnostno streljanje, kakor bi se ne bilo nič zgodilo. In vendar, zgodila se je velika nesreča, kakoršno smo pozneje zvedeli.

Vojak, kateremu je vrglo čepico v zrak, je premalo zasukal in zaprl zaprtino in ubilo ga je, a druge njegove tovariše omamilo, deloma ranilo. »Prenehalo je jedno življenje, ne na bojnem polju, ne za domovino!« go-drnjal je moj znanec iz Amerike ter obžaloval, da se tudi ameriška ladija »Mineapolis« udeležuje te potrate. Kaj mu bom zameril? Mi v starem svetu nismo vajeni tacihi misli in nazorov.

Iz doževe palače gremo za svojim vodjo v cerkev sv. Marka. Meni je bila ta zanimiva stavba že kolikor toliko znana, zato me ni toliko vlekla radovednost. Bralcem mojega potopisa pa tudi menda ne bo preveč žal, če opustimo tukaj daljši opis cerkve. Toliko pa naj omenim, da je cerk. sv. Marka sicer obširno zidana, vendar

venski narodni program in da s tem daje povod narodni mlačnosti.

Sedaj pa pogledajmo to lepo nemško-slovensko zvezo in škoda, da ni bilo pri rokah fotografa, da bi bil vpriporil trenotek, ko sta se dr. Tavčar in dr. Mravlag posvetovala o bodočnosti slovenskega naroda. Izdajstvo se očitati dr. Mahnič. Danes je dr. Mahnič jeden najuglednejših mož na slovanskem jugu, dr. Tavčar se pa brati z dr. Mravlagom. To je signatura tedanjega in sedanjega časa. V boju stojimo, izbojujmo ga. Liberalci niso po svoji vesti vezani na svoja mnenja, ki lahko odnehajo, katoličani pa smo po svoji vesti vezani na verske resnice, mi odstopiti ne moremo. Ne strašimo se napadov »Slovenskega Naroda«. Iz najhujšega boja najlepši napredek!

Viharen plosk je završil po dvorani in gotovo bodo to izjavo sprejeli z istim odobravanjem tudi vsi somišljeniki po deželi. Boj, ki vodi liberalna klika proti krščanstvu, potrebuje odločnega, skupnega odpora.

Potem pa je stopil na oder dr. Krek: Ogenj idej se je iz katoliškega političnega društva širil s shodi, časopisjem, sosebno pa s prvim slovenskim katoliškim shodom. Zastopalo je društvo načelo, da ideja asocijska, kolikor jo je mogoče rešiti v sedanjih nezdravih razmerah, je le mogoča v zvezi s krščanstvom. Ko se je naglašalo, da se cela organizovana masa zopet organizuje v eno skupino vzelo je društvo kot vzor katoliško cerkev. Krepak ta vzor liberalizem ni mogel porušiti, ko je porušil vse druge organizacije. Samo na podlagi načel, ki so katoliška, je mogoča skrb za ljudstvo, je mogoča ljudska politika. Govornik se spominja v prvi vrsti tovarišev delavcev, ki so krepko delali za socialno preobnovo, spominja se duhovnikov in učiteljev, ki so stali kljub preganjanju na svojih mestih, da je bilo mogoče doseči lepih uspehov. Ljudstvo ima čim dalje več misli za združeno življenje, zato se nam ni treba bati bodočnosti, dasi imamo tam nasprotnika, kjer bi se moralo upoštevati, da skrbimo za red. Boj za socialno preobnovo na Slovenskem je razdelil govornik v dobo, ko so molčali in nas prezirali, v dobo, v kateri so zabavljali, in v dobo, v kateri besne. V tej dobi smo zdaj. Pomilujemo jih iz krščanskega usmiljenja v skrb za njihovo zdravje. Vspehi na socialnem polju bodo vzbujali najlepše spomine tistim, ki so sodelovali na tem polju!

Prečitale so se na to došle brzojavke in odposlal pozdrav zborovalcev eminenci kardinalu Missii. S slava-klici sv. očetu in cesarju je zaključil predsednik shod.

Politični pregled.

V Ljubljani, 26. januarja.

Spravna akcija in stranke. V tekočem tednu so se stranke opetovano posvetovala o vlad. spravi akciji. Poročali smo že, kaj je sklenila nemška ljudska stranka in v kako zadrego je spravila vladne kroge s to svojo

notranjščino. V cerkvi vlada tudi neki polumrak, kar dela na človeka skrivnostno utis, zato so pa slikarji radi porabili to razsvetljavo za razne motive. Če se prav spominjam, videl sem nekdanj razstavljeno neko tako sliko od našega domačega umetnika g. Grilca. Vsaj je pa tudi hvaležen tak predmet za obdelovanje. Znano je, da je vsa notranjščina cerkve sv. Marka pokrita z mozaiki. Pravijo, da znaša njihova površina 4000 kvad. metrov. No, jaz nisem tega premeril. Znabiti da je kak milimeter več ali manj. Naj bo, kakor hoče; mozaiki so na stropu in po tleh. Oni na stropu predstavljajo razne človeške podobe na zlatem polju, ki so precej začrnele in kažejo starinski obraz, a na tleh so pa razni geometrični ornamenti ter sem in tje vzboknjeni in vsled posedanja zemlje ali potresa tu in tam vrti. Tako je treba malo paziti, da se človek ne položi po tleh. Znamenita je »pala d'oro« v velikem altarju, 14 soh iz marmorja na pregraji, kripta, il tesoro, bronasta vrata od Sansovina in še marsikaj. Kogar ne zadovoli ta moj mršavi opis, naj si pa ogleda ta zaklad umotvorov na lici mesta v Benetkah, kakor sem si ga jaz, ali pa si naj kupi za ubogih 2000 lir epohalno delo Ongania. Tam je vse to natančno opisano in narisano.

(Dalje prih.)

izjavo. Predvčeranjim so se pa sošli člani krščansko-socialne stranke, ki so se pod predsedstvom princa Liechtensteina posvetovali o položaju. Govorila sta posl. dr. Gessmann in dr. Weiskirchner in na podlagi sklepov levičarskega izvršilnega odbora sklenila se je nastopna resolucija: Kršč. socialna zveza odobruje od Koerberjevega ministerstva započeto akcijo v svrhu dosege narodnostne sprave in smatra pravno konference za primerno sredstvo, s katerim se pripravi pot za parlamentarno razpravo o jezikovnem vprašanju in rednem parlamentarnem delu. Ob enem zahteva zveza, da se čim preje skliče državni zbor. — Ta sklep bo toraj popravljen, kar so zakrivali Schönererjevci. — V prihodnjih dneh izda ministerki predsednik Körber pismena povabila na dotične prizadete stranke, v katerih jih bo tudi povabil, naj čim prej imenujejo svoje zastupnike. Vlada namerava prirediti dve konferenci in sicer eno za Češko in drugo za Moravsko. Za zastupnike so določeni samo državni in deželni poslanci.

Kdo bo praški župan? Petič se vrši danes v praški mestni zbornici volitev mestnega župana, a mogoče, da bo tudi danes brezuspešna. Vkljub temu, da je volitev za poskušnjo pokazala precej ugoden uspeh, je vendar prva in druga volitev izpadla tako, da ni izvoljen niti dr. Podlipny niti dr. Srb. Pri prvi volitvi je dobil prvi 42, drugi pa 43 glasov in toraj nobeden ni dobil potrebne števila glasov. Še v isti seji se je vršila druga in takoj za njo ožja volitev, a vselej je bilo jednako razmerje glasov in toraj volitev neodločena. Včeraj se je morala z nova vršiti volitev župana za praško mesto. Oddan je bil jeden glas manj, kakor pri prejšnjih volitvah, namreč 84, in zopet je dobil dr. Srb 43, a dr. Podlipny le 41 glasov. Volitev se toraj tudi včeraj še ni izvršila in zopet se morajo praški mestni očetje zbrati danes popoldne v mestni dvorani k peti volitvi župana.

Obsodba partiških asumpcijontstov, in razdružitev njihovega reda radi take malenkosti je najboljši dokaz, kako zelo so bili framasonom in židom na potu redovniki in pa njih uspešno delovanje na polju vzgoje in častništva. Najbolj jih je pa bodel v oči njihov list »Le Croix«, na Francoskem najbolj razširjeni katoliški list, ki ni prizanašal ne Petru ne Pavlu in je posebno bičal židovske kapitaliste povodom umazane Dreyfusove afere. Hoteli so se toraj nad redom temeljito maščevati, in so to z razpustom reda, čemur bržkone sledi tudi konfiskacija premoženja, tudi dosegli. Novodobni Jakobinci sicer niso prijatelji guillotine, tem raje se pa poslužujejo raznih sodišč.

Angleški parlament. Prihodnji torek se snide, kakor znano, angleški parlament pod skrajno neugodnimi okolnostmi. Kak vihar bo morala prestati vlada, pojasnjuje liberalni državnik v »Münch. Allgem. Ztg.« Ta mož pravi, da bo ministerstvo doživelo tak napad, kakoršnega še ni doživelo nobeno angleško ministerstvo. S strankarskega stališča liberalci sicer ne bodo prijemali vlade, načelna obstrukcija je popolno izključena, pač pa bo vse ožigosalo sedanje vladno postopanje v južnoafriški vojski. Mej državniki, poslanci, pa tudi mej ljudstvom zavladuje vedno večje nasprotje radi vojske in ako vlada kmalu ne sklene premirja ali pa s sijajnimi uspehi ne pride na dan, je nevarnost zanje neizmerno velika. Izgovor Chamberlainov, da so jim Buri vsilili vojsko, ne bo veljal, ker je tudi mej angleškimi krogi še precej mož, ki se ne dajo slepiti in ki niso voljni donasati še nadaljnih denarnih in krvnih žrtev samo zato, da se zadovolji neizmerna pohlepnost nekaterih kramarjev.

Angleško burska vojska traja že nad petnajst tednov, toda zaman so bila vsa številna prizadevanja angleških državnikov, zaman se je tekla kri nad 10.000 vojakov in zaman se je potrošilo ogromne svote milijonov, s katerimi bi se bila lahko za več časa utešila beda angleškega nižjega prebivalstva. Poraz se pojavlja za porazom in ako se vojska res kmalu ne konča, bodo angleške izgube tolike, da se bo tudi mogočnemu denarnemu žaklju konečno vendarle pokazalo dno. A vkljub temu Angleži še poskušajo z novimi sredstvi in podkupujejo Portugalce, da jim pomagajo s svojim zalivom in ozemljem.

Socijalne stvari.

Delavska stanovanja.

Po vseh večjih mestih in industrijskih središčih gradé dan na dan delavske hiše. Kako srečnega se pač čuti ubog delavec, ko si ustanovi mirno družinsko življenje ob domačem ognjišču, in to v hiši, ki postane polagoma njegova lastnina. Građenje delavskih hiš povsod z velikim uspehom napreduje.

V Nemčiji vspevajo ta podjetja uprav čudovito. Tam so ustanovili splošno zavarovalnico za onemogle in ostarele; sprva so se nekako s strahom popraševali, odkod dobe delavski zavarovalnici kapitala, kajti število zavarovanih je naraščalo silno od dne do dne; toda ves strah je minul, ko so naložili kapital na državne rente in vrednosti. Jako praktična in srečna je bila misel, da so ustanovili po celi Nemčiji zavarovalne pisarne, ki dajejo posojila za javne dobrodelne namene. Med temi se odlikuje najbolj građenje delavskih hiš.

In to je resnično eminentno socijalno delo. To je neizmerna dobrotá za ljudstvo po velikih industrijskih mestih. In to gibanje narašča vedno bolj in bolj, kar gotovo v obilni meri pospešuje preobrazbo družabnosti in družinskega življenja. — V Alzaciji se vlada še ni hotela iz neumljivih vzrokov pridružiti temu tako popularnemu in socijalnemu delu. Vendar je naposled uvidela, da se ne more več ustavljati temu toku, ter je podelila alzaškim prebivalcem pravico do delavskih zavarovalnic. In takoj je prepravilo vprašanje glede delavskih hiš na alzaška mesta in danes se mora vsakdo zveseliti, ako mu je znano, kako pridno gradé tam delavske hiše. V nekem delavskem okrožju alzaškem (Saint-Joseph de Mulhouse) si je nabralo delavsko stavbinsko društvo v dveh letih jeden milijon kapitala. V kratkem času je zgradilo to društvo 29 delavskih hiš, ki so sezidane po najboljšem sistemu in ki bodo dale doslej brezpravnim delavcem prepotrebne življenske pogoje. Nakupili so vrh tega že tudi preko 70 hiš, katere se razdele med delavce.

To so pač vzgledi, kateri morejo ustrezati današnjemu socijalnemu svetu. Delavci združeni po krščanskem bratoljubju, dosega jo take uspehe! — Ta vzgled alzaških delavcev je vzbudil Francoze tudi po drugih mestih. Tudi v Colmaru so ustanovili društvo za gradnjo delavskih hiš. Delnice so določene na 125 frankov, da se morejo upisati tudi ubožnejši delavci. Društvo se je že definitivno sestavilo ter je že pričelo vrlo delovati. To delovanje hode pač jedna stran socijalne zgodovine o delovanju krščanskih demokratov. Tako vidimo, kako vspešno z drugimi narodi napredujemo v tem oziru tudi Slovenci. Ta ideja se mej nami vzlasti v Ljubljani lepo razvija in to jednako obeta za Zagorje.

In-tako tudi nadaljujmo z isto gorečnostjo, z istim poznavanjem časovnih potreb, — česar ne najdemo na polju svojih nasprotnikov. Zmaga nam je potem gotova!

Cerkvena glasba.

Skladatelj g. Valentin Stolzer je dovršil »Svete pesmi za postni in velikonočni čas«, koja zbirka obsega 10 postnih in 13 velikonočnih cerkveno-potrjenih pesem s 24 napeti, katere je cenzura kot lahke, primerne, pravilno in lepo ubrane, za najboljše skladateljevo delo spoznala, kar bi naj bilo povod, da se tudi za to zbirko obilo naročnikov oglasi.

Ker je tisk te skladbe naprej platiti, naj toraj p. n. naročniki za komad nizko postavljene zneske po 2 K 10 h takoj g. V. Stolzerju, b. učitelju v Gradeu Herrgottswies-Gasse 24. E pošljejo, da bo mogoče do konca tega meseca tisk oskrbeti in sred svečana t. l. naročila doposlati. — »Svete pesmi za adventni in božični čas« so morale za sedaj izostati, ker se za te ni pravočasno dovolj naročnikov oglasilo; pridejo pa prihodnjč na vrsto.

Dnevne novice.

V Ljubljani, 26. januarja.

Banket. Včeraj ob 8. uri zvečer vršil se je v veliki dvorani »Katoliškega doma« banket povodom desetletnice »Katoliškega polit. društva«. Udeležilo se ga je okolu 100

odličnih oseb. Sodelovali so hrvatski tamburaši. Predsednik »Slov. kršč. narodna zveza« dr. posl. Povše nazdravil je vladarju v nadi, da bo, upoštevajoč zvestobo Slovencev, obvaroval naš narod vseh krivic. Drž. posl. Vencajz je zastopal stališče, da je dolžnost katoliškonarodne stranke v sedanjem položaju, ko blati nasprotnik vse, kar je poštenim Slovincem sveto, ne več se samo braniti, ampak vsprejeti boj in se bojevati. Zmaga bo na njeni strani, ker ima dobro organizovano časopisje in če bo vsak somišljenik storil svojo dolžnost! Napije katoliško narodni stranki. Dež. poslanec kanonik Kalan povdarjal je pomen časnikarstva, zahvaljeval somišljenike na marljivem sodelovanju ter jih vspodbujal, naj tako delujejo tudi v prihodnje, da bo katoliško-narodno naše časopisje tem boljše vršilo svojo dolžnost. Omenja zaslug g. vodje drž. posl. Povšeta, kateremu mej viharo ovacijo napije. Drž. posl. dr. Krek je nazdravil raznim načelnikom gospodarskih zavodov, v prvi vrsti dr. Šusteršiču. Č. g. dekan Lavrenčič je napil zmagi luči, g. trgovec Ledenig je hvalil in povdarjal potrebo sloge v stranki. S tako slogo bomo najlepše služili svojim krščanskim načelom. Napije krščanskemu meščanstvu. Drž. posl. Pogachnik je vzdignil svojo čašo na zdravje dr. Kreku. G. Pollak je povdarjal, da imamo veliko večino krščanskega meščanstva v Ljubljani, kateremu pa nedostaja — poguma, ker se boji napadov. Da bi skoro se vzdrnilo pogumno krščansko meščanstvo. G. Gostinčar je govoril v ime slovenskih delavcev ter napil trdni zvezi mej Slovenci in Hrvati. Po končanem oficijelnem delu so še krepko udarjali tamburaši. Zabava je bila domača in prijateljska. Proslava najodličnejšega, najpomembnejšega slovenskega katoliškega društva je za nami. Mnogo odličnih besed smo čuli včeraj. Spremenimo jih v dejanje. Z odločnim nastopom je društvo že pri svojem rojstvu izvajalo velike zmage, odločnost, skupnost krščanskih mož je potrebna sosebno v sedanji dobi. »Katoliško politično društvo«, vodi katoliške Slovence v boj in k zmagi!

»Novi List« in »Slov. Narod«. Na Sušaku izhajajoči »Novi List« je, kakor že znano čitateljem, dne 23. t. m. priobčil jako lep članek o konsumnih društvih na Kranjskem. »Slov. Narod« je kar z bêtom lopnil po »Novem Listu«, počastil ga z raznimi psovkami, kakoršne ima »Narod« vedno v obilni zalogi. Na te gorjanske surovosti »N. List« odgovarja kratko: »Način, kojim je »Slov. Narod« opremil našo vest (o konsumnih društvih), nas ni užalil, ker dokazuje, da so odnosi v sosedni nam pokrajini in bratski zemlji do skrajnosti napeti. Pisec članka o konsumnih zadrugah se nikakor ni postavil na strankarsko stališče, ker »Novi List« želi, da glede slovenskega prepira ostane nevtralen. In ravno vsled te nevtralnosti ne more »Slov. Narod« od nas zahtevati, da mi vse delovanje rodoljubnega slovenskega duhovništva gledamo na one naočnike, na katere je gleda on. To bi bilo vrlo žalostno spridevalo za brate Slovence. Ako se klerikalna stranka — kakor trdi »Narod« — bori samo zato, da »polni svoje žep«, potem se tudi njeni nasprotniki boré izključljivo zato, da se njihovi žepi ne izpraznijo. Postavite vašo borbo na tako stališče, in narod je demoraliziran, otrovan.«

»Umazana reklama«. Pod tem naslovom reaguje sinočnji »Slov. Narod« na notico »Ali vas je kaj sram« v 4. šte. našega lista, in piše mej drugim sledeče: »Informirali smo se namreč pri zanesljivih osebah, komu so po pošti v Kranju doposlali list (»Slov. Učitelj«) Dognali smo, da nobenemu učitelju. A tudi ko bi bili poslali list kakemu učitelju, smelo trdimo, da na kranjski pošti ni bil oddan noben list, ki bi imel te glose napisane. Zatrnilo se nam je, da bi ga bili zato poklicani faktorji konfiscirali ter izročili finančni oblasti«. Temu nasproti odgovorimo s podatki, ki smo jih prejeli od upravnistva »Slov. Učitelja«. Isto namreč pravi: Na pošto v Kranju je bilo oddanih 16 iztisov na naslove učiteljev oziroma učiteljc. Od teh je list naročilo ali čist vrnilo 10 naslovljencev, mej ostalimi in sicer samimi učitelji oziroma učiteljicami v Kranju ali njega okolici pa je tisti, ki je izvod lista

popackan s črnilom ter opremljen z dotičnimi finimi opazkami vrnil g. učitelju Jakliču. — Ako pošta ni opazila nedostojnosti na listu, je vzrok ta, da je bil list vrojen ne pod našim, marveč pod drugim križnim zavitkom, zganen tako, da je odpošiljavec zakril svojo omiko, katere ga je lahko sram. Za zgoraj omenjene trditve ima upravištvo dokaze v rokah, dotični list je pa še v našem uredništvu. — Urezal se je toraj zopet in sicer prav pošteno, le vedno lažjivi »Slov. Naroda«!

Slovensko gledališče. Tretjikrat v letošnji sezoni so uprizorili sinoči »Rokovnjače« in zopet je bilo gledališče skoro popolnoma razprodano. Gotovo so danes »Rokovnjači« najbolj priljubljena igra pri našem gledališkem občinstvu. Uprizoritve je bila sinoči vzgledna; igralo se je živahno, zbor je zapel prav dobro svojih par pesmij. Seveda je bil junak večera zopet Blaž Mozol — v svoji ulogi nepresegljivi Verovšek.

V Gorico se je v torek pripeljala s spremstvom nadvojvodinja Elizabeta Marija, hči nadvojvodinje Štefanije. Oglekala si je Zagrad, Gradišče ob Soči in druge kraje.

Koroške novice. Ponesrečil se je dne 3. t. m. hlapec P. Dobajc na Reberci, ko je spravljal hlode z gore. Hlod ga je zajel tako nesrečno, da je na mestu obležal mrtev. — Živ zgorel je dne 10. jan. hlapec znan z imenom »stari Lovrenc« (Lovrenc Eberwein), ki je služil nad 25 let pri grofu Thurnu v Pliberku. V hlevu blizu šole pod Tunelom je imel majhno izbico, kjer si je sam kuhal jed. Imenovanega dne se je nenadoma zgrudil na goreče ognjišče, kjer je obležal. Šele neki pekovski učenec iz Pliberka ga je našel in ga rešil. Živel je še nekaj časa. V noči ga je smrt rešila strasnega trpljenja. Pokojnik je ob svojem času sprejel tudi kolajno za 20letno zvesto službovanje. — Vročinska bolezen je hudo razsajala v Št. Stefanu ob zili. Šolo so zaprli.

— Živ zgorel je dne 10. jan. hlapec znan z imenom »stari Lovrenc« (Lovrenc Eberwein), ki je služil nad 25 let pri grofu Thurnu v Pliberku. V hlevu blizu šole pod Tunelom je imel majhno izbico, kjer si je sam kuhal jed. Imenovanega dne se je nenadoma zgrudil na goreče ognjišče, kjer je obležal. Šele neki pekovski učenec iz Pliberka ga je našel in ga rešil. Živel je še nekaj časa. V noči ga je smrt rešila strasnega trpljenja. Pokojnik je ob svojem času sprejel tudi kolajno za 20letno zvesto službovanje. — Vročinska bolezen je hudo razsajala v Št. Stefanu ob zili. Šolo so zaprli. — V Bistrici v Rožu je dne 10. jan. umrl posestnik in poštar g. D. Krajger, star 83 let. Pogreb je bil jako veličasten in je pokazal, kako spoštovan je bil pokojnik. N. p. v m.! — V Celovcu je dne 18. jan. umrl gosp. Friderik Rupper, hišni posestnik, star 57 let. Za konservativno stvar med Nemci si je pridobil mnogo zaslug. N. p. v m.! — Dne 14. jan. je v Celovcu umrl bivši trgovec Šimen Merlin, star 80 l. — Davčni višji nadzornik g. J. Konšek v Celovcu je imenovan finančnim tajnikom v Ljubljani. Deželni odbor je imenoval g. dr. V. Grassl-a v Dobrlivasi za okrajnega zdravnika ravno tam. — Na Koroškem je 33 odvetnikov, od teh 16 v Celovcu. — Celovski mestni zbor je dal »Südmarki« 100 K, in knjižnici tega društva 300 K. Za take namene imajo zmerom dosti denarja; če ga zmanjka, pa napravijo dolg! — Pri Saksenburgu je vlak povozil 40letno M. Leitner. — Dne 15. jan. zjutraj je pogorela Kranjčičeva bajta S. Eichholzerja v Čahoričah pri Kotmarivasi. — Dne 8. jan. je pogorelo gospodarsko poslopje J. Dreierja p. d. Hanža v Malem Št. Vidu. Škode je 8000 K. —

Iz celovške škofije. Mil. gosp. knezoškof je imenoval č. g. stolnega korarja Mat. Grösser-ja pravim konzistorijalnim svetovalcem in poročevalcem. — Č. g. Ferd. Moser, provizor v Št. Donatu, je prestavljen v Poreče na gori. Faro Št. Donat bode zopet oskrboval č. g. župnik v Šmihelu na Gosposvetskem polju. — Razpisana je do dne 1. marca župnija Poreče na gori. — Mil. g. knezoškof je dne 21. t. m. posvetil v mašnika g. Ferd. Thamm-a, klerika olivetancev na Tanzenbergu.

Duhovski jubileji v celovski škofiji. 65letnico mašništva praznuje letos mil. g. Lovro Serajnik, prošt itd. v Tinjah. — 60letnico preč. gg.: Dav. Pachter, dekan na Zgornji Beli in M. Schadek, župnik v pok. — 50letnico preč. gg.: Julij Nepomutzky, župnik v St. Stefanu pri Brežah in K. Oppelt, župnik v Pusarnici. — 40letnico čč. gg.: Seb. Bachmaier, župnik v Rojaj; Maks Bornšek, župnik v pok.; J. Leder v Gradcu; Fr. Lippitz, župnik v pok.; J. Traun, župnik na Obirskem; L. Vavtižar, prošt v Dobrlivasi. — 25letnico čč. gg.: dr. Jan. Amschl, župnik v Vetrinju; J. Fritzer, župnik v Št. Danijelu ob Zilji; Janez

Hutter, c. kr. profesor v Celovcu; J. Ivanetič, vojaški kurat v Ljubljani; Fr. Petek, župnik v Grobinju; Jan. Volaučnik, župnik na Rudi. — Petdesetletnico redovnih obljub praznuje v celov. samostanu Elizabetink dne 15. aprila t. l. čast. sestra Notburga Kotler.

Štajarske novice. V Gor. Radgoni se s 1. feb. naseli slovenski zdravnik dr. Leon Kraft. — Dne 22. t. m. je v Ptujju umrl starosta spodnještaj. učitelj g. K. Schweigl, star 84 let. Poučeval je 51 let. — Pri Sv. Barbari v Halozah se je dne 22. t. m. ustrelil 17letni Friderik Bračič. — Dne 4. feb. bode pri Sv. Križu na Murskem polju potovalni učitelj g. M. Jelovšek predaval o govedoreji in mlekarstvu. Dne 2. febr. ob 3. uri pop. pa bode predavanje v Radencih. — V odbor slov. kat. polit. društva v Ptujju so bili izvoljeni: Jos. Zelenik, dr. Brumen, dr. Horvat, M. Lorber, V. Bezjak, M. Pavlinič, A. Šuta.

V Zrečah pri Konjicah so se, kakor nam poročajo, dne 25. t. m. vršile volitve v občinski odbor. Izvoljeni so sledeči gg.: a) v tretjem razredu za odbornike: Ignacij Hren, Sebastijan Orož, Miha Lamut, Josip Winter, za namestnika pa: Matija Vidmar, Janez Golčar; b) v drugem razredu: Val. Rušnik, Peter Dobnik, Simon Marinišek, Fr. Videčnik, namestnika: Simon Vidmar, Janez Berglez; c) v prvem razredu: Hinko Dobnik, Matija Karba, Jovan Orož, Janez Rožen.

Člani slovenskega katol. delavskega društva se uljudno vabijo na občni zbor, ki bode v nedeljo 28. t. m. dopoludne ob 10. uri v društvenih prostorih v »Katol. Domu«. Radi važnosti dnevnega reda je želeli mnogobrojne udeležbe.

Zakaj je Ljubljana v blatu? Nekaterim ni prav, da bi v ljubljanskem blatu skoro utonili. Vse pritožbe, da bi se odpomoglo preveliki množici blata po mestnih cestah, so bile doslej brezvspešne. Za perečo zadevo tiče Elija, Bolčev Pepe in župan. Elija in Bolčev Pepe bi morala dobiti po podražanju »lura« 12000 mestnega denarja na leto več. Da bi županu »kartela« mestnih očetov ne bilo treba v mestni seji ožigosati, je prišel župan Hribar baje do sklepa: Cest ni treba preveč posipati, da ne bo preveč »fura«. Če se cest ne posipa pa tudi izdatki za vožnjo ne bodo letos večji in tako bom blamiral klerikalce, ki najpridnejšima mestnima očetoma ne privoščijo par soldov. Blata bo sicer dovolj, da si bodo morali ljudje čevlje prati, a škode ni, ker tako bode več zaslužil — mestni vodovod. Podražene »lure« imata kljub temu Pepe in Elija, povrhu pa še nekaj dobi mestni vodovod. Ta moder sklep je menda storil oče župan. Tako se nam poroča iz verodostojnega vira. Ker je blata vedno več na ulicah, bode menda že res tako.

Gospodarski boj. Z ozirom na zborovanje spodnještajarskih trgovcev v Mariboru piše zadnji »Slov. Gospodar«: »Zadružna organizacija ni boj proti trgovcem, ampak proti stekanju kapitala pri posamezni osebi. . . . Naš boj ni naroden, ni klerikalen, ampak je načelen gospodarski boj. . . . Na Sp. Štajerskem pa so si nemški in nemčurski trgovci dobili s svojim kapitalom že tudi v političnem oziru veliko moč. In te moči so se tudi posluževali in se še poslužujejo, zato pa je pri nas tudi neprestan narodnostni boj. Ogromna slovenska večina se bori proti nemški večini ter je ne more zmagati. Bodočnost pa se nam kaže v drugi luči. Nemški in nemčurski trgovci se bo moral ukloniti slovenskemu združništvu.« — Na drugem mestu objavlja »Slov. Gosp.« oglas nemčurskega veletržca s Pristave, nekega Suppana. Iz tega oglasa je razvidno, da je ves boj proti zadrugam ob enem boj proti Slovincem. Slovenski kmet se probuja in nemških trgovcev je strah.

Italijanske bolečine. Društvo »Progresso« v Trstu je v sredo zvečer zborovalo. Mej drugimi je znani Venezian izražal bojazen, da bi se Nemci in Slovani v Avstriji utegnili spraviti, kar bi bil hud udarec za Italijane. S tem je priznal, da Nemci podpirajo Italijane v boju proti Slovanom. Dalje je dedec točil solze, da Italijani 19 »žrtev« pošiljajo na Dunaj. S tem je priznal, da jih srce vleče v Rim. Konečno je Venezian naglašal, da treba zakonitega varstva narodnim manjšinam. Društveni pred-

sednik Benussi pa je takoj pojasnil, da mora italijanska manjšina imeti gospodstvo nad slovansko večino na Primorskem. Tako, sedaj smo na jasnem!

Jeza tržaških iredentovcev, da ne smejo prepeljati pepela svojega Revere iz Rima v Trst, si je včeraj dala duška. Občinski svet je sklenil uložiti rekurz.

Občinske volitve v Plominu so se vršile dne 11. in 12. t. m. Zmagali so zopet Italijani z raznimi sredstvi. Tako so posamezniki volili po 2, 3 in tudi 4 krat, dočim je italijanska komisija zavrгла precej veljavnih hrvatskih glasov.

V cenilno komisijo za osebno dohodarino v novomeškem okraju so bili izvoljeni: V I. razredu K. Germ, namestnikom vodja R. Dolenc; v II. razredu Fr. Majzelj iz Bele cerkve, namestnikom Jos. Zorec iz Kandije; v III. razredu prošt dr. Elbert.

Nove pošte Meseca decembra je po državi začelo na novo poslovati osmero poš; po našem svetu sta pošto dobila kraja: Brioni v Primorji in Sv. Martin pri Celji (v Rožni dolini).

Goljufni prošnjiki. V Ljubljani se večkrat primeri, da pride h kakemu duhovniku ali kakemu znanemu dobrotniku človek z listkom ali z vizitko ali pa tudi samo s tem-le uvodom: »Gosp. I. I. se Vam lepo priporoča in je mene k Vam poslal, da bi mi dali podporo za to in to«. Tudi včeraj je hodil okoli šenklaške cerkve vojaško oblečen človek z vizitko nekega znanega duhovnika iz Ljubljane in je prosjačil na podlagi vizitke. Umeva se samo ob sebi, da previdni gospodje ne pošiljajo na ta način revežev na okrog, torej ni treba nobenemu takemu »priporočencu« verjeti. Oni vojak je kdo ve kje iztaknil vizitko in jo zlorabi. S tem opozarjamo gospode, da mu vizitko vzemo, ako bi jo kazal, potem pa mu pokažejo vrata ali opozore nanj policijo.

Sežgan »Slovenec«. Včeraj se je huda godila našem listu v gostilni pri »belem volku«. Nekaj gospodov, na čelu jim g. Pepo Sevnik ml., so vzeli v ostro kritiko »Slovenca« ter ga po svoje pomazali. Naposled je srditi Pepo opsoval in zažgal »Slovenca«, skoro gotovo v nadeji, da ž njim zgori »klerikalizem« mej Slovenci. Hvala lepa za prijaznost!

Preprečeni dvoboj. Danes zjutraj bi se moral vršiti v novi vojašnici dvoboj mej županovim sinom dr. Milanom Hribarjem in Konradom Voduškom. Povod dvoboju je bil neki ples v »Narodnem Domu«, h kateremu je bilo povabljenih samo okolu 50 rodbin iz takozvanih boljših krogov. Tam so nekateri »frakarji« tako elegantno nastopili, da se niso dosti zgražali, ko je Konrad Vodušek baje prevrnil neko gospodičino, ne da bi jo poskusil pobrati. Brat dotične gospodičine (menda g. Svetek) je kontrahirал g. Voduška, ki se pa na to zahtevo ni oziral, večji pogum pa je g. Vodušek imel na županovega sina, ker je mladi doktor elegantno Voduskovo hudo prekritikoval. Napovedal mu je dvoboj ter se pustil v svojem junaštvu pred dvobojem aktivirati. Tako je prišel v smolo samo županov sin. Danes zjutraj ga je čakal v pisarni že jeden sekundantov, nek tukajšnji častnik, o pravem času je pa prišel v pisarno tudi policijski komisar, kajti neka dobra duša je naznanila krvoločno namero županovega sina. Komisar je odpeljal mladega Hribarja ohladit se na Žabjak.

Ogenj. Dne 22. t. m. zjutraj je pogorela hiša Marije Igličar v Zaborštu pri Kamniku. Škode je okoli 800 kron.

Škandal v sramotni hiši. Po mestu se govori, da se je te dni primeril v sramotni hiši velik škandal. »Dame« so si baje metale vrčke v obraz. »Naroda« poroča rad o škandalih, ta slučaj je pa zanolčal, da bi ne bilo na magistratu treba spoiliti obljube, da se bode ob ponavljanjih škandalih hiša zaprla. Župan Hribar vedno bolj pozablja na svoje obljube.

Zdravje v Ljubljani od 14. do 20. januarja. Novorojencev 19, 2 mrtvorojena, 13 jih je umrlo, in sicer 1 za tifuzom, 6 za jetiko, 6 za različnimi boleznimi, med njimi je 5 tujcev, 6 iz zavodov. Za infekcijskimi boleznimi so oboleli, in sicer: 6 za ošpicami, 1 za tifuzom, 2 za ušenom, 1 za trachom in 3 za varicello.

Natakarja iz Gamelj imajo v graških zaporih. Mož se piše Valjevc Janez in je

včeraj dobil radi dolgih svojih prstov deset mesecev težke ječe. Ukral je nekemu trgovskemu potniku kovček.

60 let neprenehoma župan je bil Nikolaj Bilič v vasi Prostranje v Dalmaciji. Sedaj šteje zaslužni mož 88 let. Opravljal je svojo službo tako vestno, da ga hočejo seljani zopet izvoliti županom, a je odklonil, ker mu starost ne pripušča več težkih opravil.

Trgovinska bilanca naše države za l. 1899 je še precej ugodna, kajti aktivna vnanje trgovine znašajo 138 milijonov. Po podatkih trgovinskega ministerstva se je v minolem letu v našo državo uvozilo blaga za 790.3 milijona gld., to je manj za 29.5 mil. nego v l. 1898; izvozilo pa se je blaga za 928.4 mil., 120.8 več nego v prejšnjem letu.

Plačevanje davkov skoz pošto hranilnico. O tem smo pisali že svoječasno. Na vsakej pošti se je za »5 kr.« dobila tiskanica, katero je treba primerno popisati. Ta tiskanica znanprej velja 11 h. Na istej se namreč nahaja karta-dopisnica, a te vrednotnice so sedaj za 1 h dražje, in za toliko se je od novega leta podražila tiskanica, ki se rabi za vplačevanje davkov skoz pošto hranilnico.

Vložnih knjižic poštohranilničnih se je meseca decembra izdalo 17316, izplačalo pa 13461 komadov, pa naših kraji pride na Štajarsko 687 (627), na Koroško 311 (221), na Kranjsko 197 (137), na Primorje 616 (397), na Dalmacijo 246 (155). V čekovnem prometu se je izdalo 338, izplačalo pa 147 knjižic, od tega po Štajarskem 21 (6), po Koroškem 7 (0), po Kranjskem 1 (3), po Primorskem 6 (0), po Dalmaciji 2 (1).

Število varčevalcev pri poštni hranilnici je meseca decembra naraslo za 3.855 oseb v prometu varčevalnem, za 191 v čekovnem, za 153 v nakazničnem (clearing). Celokupno število varčevalcev je dne 31. decembra 1899 bilo 1.415.348 v oddelku varčevalnem in 40.271 v čekovnem.

Smrt starke. V Budimpešti si je 80-letna T. Retter prerezala žilo in takoj umrla. Umorila se je iz strahu pred blaznostjo. Zapustila je 600.000 K. — Znak časa se pozna tudi pri starosti!

Nemški poročnik princ Arenberg, kateri je ubil nekega zamorca v Afriki in ga še po smrti mrevaril, sedi že v zaporu.

Ustrelil se je direktor Ivovskega posojilničnega zavoda Franc Kuczynski. Poneveril je večjo svoto.

Žrtev svojega poklica. Iz Lyona se poroča, da je včeraj v ondotni blaznici nek umobolni zasadel zdravniku v srce čevljarško šilo. Potem se je vsedel na svojo žrtev ter se grozovito krohotal.

Nesrečna poroka. V vasi Kanale na Laškem so se prijatelji in sorodniki mlade zaksanske dvojice postavili pred vhod cerkve, da bi na čast novoporočencev s samokresi streljali. Orožniki so streljanje prepovedali, kar je kmete tako razjarilo, da so napadli orožnike, ki so se začeli braniti. Kroglice pa so zadele novoporočenca ravno v trenotku, ko sta stopila iz cerkve. Obadva sta se pri priči zgrudila na prag cerkve. 22letnemu ženinu so prestrelili srce, nevesto pa so, v glavo zadeto, še živo odnesli.

Kako hitro plavajo ribe je izračunal francoski učenjak Regnard. Napravil si je krožne žlebiče, katere je vrtil električni tok. Dejal je v žlebiče ribe in zavrtel napravo. Ribe so mogle plavati proti toku le toliko časa, da se je izjednačila hitrost žlebičev in rib. V tem slučaju niso mogle ribe nikamor naprej, akoravno so se gibale. Posebna naprava je naznanjala hitrost vrtenja žlebičev in po mnogih poskusih je prišel Regnard do zaključka, da more riba, ki napne vse svoje moči, preplavati v eni sekundi svojo desetkratno telesno dolžino.

Društva.

(Pri glavnem zboru političnega društva »Pozor« v Ptujju) dne 23. t. m. volil se je sledeči odbor: predsednik gosp. Josip Zelenik, posestnik pri Sv. Vrbanu, podpredsednik dr. Ante Brumen, odvetnik v Ptujju, blagajnik dr. Tomo Horvat, odvetnik v Ptujju, tajnik Miran Lorber, odv. solicit. v Ptujju, odborniki Vinko Bezjak, krojaški mojster v Ptujju, Marko Pavlinič, na-

sestnik v Ptuiju, Alojz Šuta, župnik pri Sv. Marjeti, namestnik Jože Sinko, župnik pri Sv. Boženki, Miha Brenčič, veleposestnik v Žabjaku, Maks Pinterič, odvet. solicit. v Ptuiju.

(Podporno društvo za slov. velikoščolce na Dunaju) je izdalo poročilo o svojem delu v 11. letu svojega obstanka. Z obrestmi vred je glavica lani narasla za 1539 kron in znaša torej 11.320 K in 44 v. (Leta 1898 je znašala 9781 K 36 v.) Razpoložna glavica z obrestmi je znašala letos 4849 K 78 v. Iz te so se pokrile podpore in upravni stroški s 3317 K 88 v. Cela imovina društva je znašala koncem leta 12.852 K 34 v. Podpor se je razdelilo v 403 slučajih med 81 podpirancev 3137 K 5 v, in sicer v denarju 1609 K in 3057 obrednic po 50 v. = 1528 K 50 v. Podpiranev je bilo 68 iz Kranjske, 7 iz Štajerske, 4 iz Primorske in 2 iz Koroške. Vseh dohodkov je lani društvo imelo 5054 K 58 v, stroškov pa 3317 K 88 v. Castnih udov je imelo društvo 3, ustanovnikov 54, podpornikov, rednih udov in dobrotnikov 412. Darov naj se pošiljajo gospodu dr. Klementu Seshunu, dvornemu in sodnemu odvetniku na Dunaju, I, Singerstrasse 7.

Telefonska in brzojavna poročila.

Tržič,* 25. jan. Pri občinskih volitvah so v III. razredu in v polovici II. razreda zmagali Slovenci. Slovenska kandidatna lista je prodrila z gg.: Stanislav Pollakom, Globočnikom, Jeličem, Ruechom, Vilko Pollakom in Ludovik Pollakom. Poleg teh je izvoljenih šest nemških nacionalcev v II. in I. razredu: Barthelt, Belhar, zdravnik dr. Jagoditz, tovarniški uradnik Bartolotti, notar Svoboda, lekarnar Eggenberger. Ker imajo poleg teh glasov Nemci še 3 virilne glasove, je Nemcem večina v občinskem odboru zagotovljena.

Celje, 26. jan. Današnja „Domočina“ je zopet konfiskovana. Dokazovala je, da je mariborski trgovski šoh bil v prvi vrsti naperjen proti narodni organizaciji. in radi članka proti dunajski trgovski zbornici, katero so nemškutarski trgovci poklicali na pomoč proti slovenskemu gibanju.

Dunaj, 26. jan. Državni zbor bo sklican na 12. februarja, baje za kratko zasedanje, ker je malo upanja, da bi pogajanja imela kak vspeh.

Dunaj, 26. jan. Nemško-liberalna stranka je imenovala kot svoje zaupnike pri pogajanju s Čehi za Češko dr. Pergelt, dr. Nitsche, Funke, Rus in Eppinger, za Moravsko d'Elvert, Götz in Gross. — Češki listi zahtevajo, da se pri pogajanjih za Češko in Moravsko priznata tudi Šlezija, ker mora vlada priznati s tem celokupnost dežel češke krone.

Shanghai, 26. jan. Cesar Kuangsu se je 25. t. m. s posebnim pismom odpovedal vladarstvu ter imenoval devetletnega sina princea Tuano. Put-singa kitajskim cesarjem. Put-sing zasede prestol 31. t. m.

Vojska v Južni Afriki.

Najnovejša zmaga generala Warrena nad Buri pri Spionkopu je le v prav neznanosti meri pomirila splošno razburjenost londonskega prebivalstva, ki čim dalje neatrpeje pričakuje ugodnih poročil z bojišča. Kako malo je vplivala na londonske kroge ta vest, je dokaz pisava lista „Timesa“, ki piše mej drugim: Buri so si izbrali tako izvrstne postojanke, da so sedaj skoro da nepremagljivi, vsled česar morajo računati An-

*) Za večerajšjo številko prepozno došlo. Pričakujemo nadaljnih pojasnil. Op. ured.

gleži na boj nepreračunljive trajnosti. Vsi poskusi generala Warrena, da bi se polastil tega ključa do burških postojank, so se do ponedeljka izjalovili. Ravno sedaj sicer prihaja poročilo, da je padel Spionkop, toda treba je počakati nadaljnega potrdila te vesti, mi jej dotlej ne verjamemo. Angleške čete so popolno obkoljene mej Spionkopom, Brakfonteinom in Tugelo.

Tako nekako sodi ta angleški list o položaju Bullerjeve armade ob Tugeli. In res je poročilo o zmagi Warrenovi že samo tako sestavljeno, da mu nihče ne more verjeti. Naravnost neumevno je namreč, kako se je mogla peščica Burov, ki je pobegnila, potem še celi dan z vso silo biti z Angleži, da bi si osvojila nazaj izgubljeni Spionkop. To se kaj slabo ujema in morda je vest res skovana doma, da se za hip potolaži množica, a istodobno pripravi na eventualno izgubo.

Sicer pa, kakor smo že omenili, ni nobene posebne škode, ako so v tem boju tudi zmagali Angleži, ker so imeli Buri dovolj časa v minulih štirih dneh, da se pripravijo za nadaljno akcijo.

Zelo sumljivo je v zadnjem času postopanje denarja željnih in potrebnih Portugalcev. Udali so se baje že toliko Angležem, da so njim na ljubo zaprli delagoški zaliv vsem inozemcem, ki se namenjeni v Transval, ter vsemu Burom namenjenemu blagu. Upati pa je, da bodo tu posegle vmes in teresovane velesile.

Bruselj, 26. jan. Transvalsko poslaništvo dvomi, da bi bila resnična poročila o zmagi Warrenovi. Gre se samo za prednje straže, ki so se umaknile Angležem, a Spionkop je še v oblasti Burov, ki imajo tam okoli 10.000 mož. — Tudi poročilo po kabelju iz Pretorije potrjuje, da Warren ni zasedel Spionkopa, marveč le nek grč blizu te vtrdbe, na kateri so potem Buri celi dan s Spionkopa streljali z granatami.

London, 26. jan. Vse nestrpnost pričakuje poročila o nadaljni usodi Warrenove armade pri Spionkopu, ker je predvečeranjim moral celi dan odbijati burske napade.

London, 26. jan. General Barton poroča, da so izgubili Angleži v bitki pri Chieveleyu 23. t. m. 11 mož, mej temi 3 častnike.

London, 26. jan. „Daily Mail“ poroča iz Laurence Marqueza 24. t. m.: Danes zjutraj se je odreklo dovoljenje za potovanje od strani portugalskega oblastva vsem potnikom, ki so bili namenjeni v Transval.

Po sklepu poročila.

London, 26. jan. (C. B.) General Buller brzojavlja 25. t. m., da se je Warrenova divizija v minuli noči umaknila s Spionkopa.

Zaročenca.

(I promessi sposi.)
Milanska povest iz sedemnajstega veka. — Laški spisal Alessandro Manzoni, prevel I. B.—č.

(Dalje.)

„Umaknite se vi!“ odreže se Lodovico, „pravico iti na desni imam jaz!“

„Pri ljudeh vaše vrste jo imam vedno jaz!“ „Seveda, če bi ošabnost ljudij vaše vrste bila meni enakim postava!“

„Bravi“ obeh se ustavijo za svojima gospodoma, spogledujejo se kakor psi, ter zgrabijo za bodalca, pripravljajoč se na boj.

Ljudje, ki so prihajali od vseh strani, postajali so od daleč, da bi videli ta spor. In samo prisotnost gledalcev je vzbujala častihlepno prepričev.

„V sredo ceste, zarobljeni vatljar, sicer te bom naučil, kako se ravna s plemenitai!“

„Vi lažete; jaz nisem zarobljenec!“ „Ti lažeš, ako trdiš, da jaz lažem.“

Ta odgovor je bil premeten. „Ako bi bil ti plemenite krvi, kakor jaz, pokazal bi ti z mečem, da si ti lažnik!“

„Prav dobra pretveza, da vam nesramnih svojih besed ni treba v dejanji dokazati.“

„Vrzite potepuha v blato“, dé plemenitaš ter se obrne proti svojim hlapcem.

„Bodemo videli“, reče Lodovico, stopi za korak nazaj in prime za meč.

„Predrzneš“, zakriči drugi in potegne svoj meč. „Glej na kosce razlomim tega-le, kakor hitro bode omadeževan od tvoje prostaške krvi!“

Spopadeta se; a tudi oboji spremljevalci priskočijo v pomoč svojima gospodoma. Borba je bila nejednaka i radi številca obojestranskih bojnikov i radi tega, ker je Lodovico bolj skušal odbijati napade in razorožiti svojega protivnika, kakor ubiti ga, v tem ko je oni po vsaki ceni hotel usmrtiti svojega sovražnika. Lodovico je že dobil bodalo jednega „brava“ v levo roko in lahko prasko na lice; glavni nasprotnik pa plane na-nj, da bi ga povsem uničil. Ko vidi Cristoforo svojega gospoda v smrtni nevarnosti, zažene se z bodalom na izzivača. Ta pa zlije zdaj vso svojo jezo nad-nj ter ga prebode z mečem. To videvši zasadi Lodovico, ves raz sebe, svoj meč v trebuh grozovitnežu, ki se zvrne umirajoč z ubogim Cristoforom vred na tla. Ko vidijo „bravi“ svojega gospoda mrtvega na tleh, odnesejo prestrašeni peté. Tudi Lodovicovi ljudje prhnejo precej razbiti in razmesarjeni v nasprotno stran, ker ni bilo nikogar več, da bi udarili po njem, in ker niso hoteli imeti opraviti z ljudstvom, ki se je jelo zbirati. Naposled ostane Lodovico sam sredi množice pri dveh mrtvih truplih.

„Kaj se je zgodilo? — Jeden sam je. — Ne dva. — Prebodel mu je trebuh. — Kdo je ubit? — Oni mogočnej. — O sveta Marija, kakšen uboj! — Kdor išče, ta najde. Sedaj je poplačan. — Tudi on je moral umreti. — Kak udarec! — To bode resna stvar! — In drugi nesrečnej. Grozno! Kakov prizor! — Rešite ga, rešite ga! Tudi temu ni nič prida. — Le glejte ga, kakšen je! Ves krvav! Tecite, tecite; nikari se ne pustite prijeti!“

Te besede, ki so se pred vsem slišale iz hrupnega vrisa množice, so bile izraz občne želje; in s svetom je prišla tudi pomoč. Vse to se je zgodilo blizu kapucinske cerkve, takrat varnega pribežališča, kamor ni segala kakor znano moč biričev in vseh onih oseb in stvari, ki so bile v službi pravice. Tu sem je peljala ali nesla množica ranjenega ubijalca, ki je bil skoro nesvesten. Očetje so ga sprejeli iz rok ljudstva, ki ga je priporočalo, rekoč: „On je poštenjak; ugonobil je le nekega ošabnega malopridneža; storil je to v svojo obrambo; bil je izzivan.“

(Dalje prih.)

Stileno blago za neveste gl. 10'50

in višje! — 14 metrov! — poštnine in carine prosto
Vzorec z obratno pošto; ravno tako črne, bele in barvene
Hennebergove svile od 45 kr. do gl. 14'65 meter.

G. Henneberg, tovarne za svilo
5 (c. in kr. dvorni zalagatelj) v Carihu. 15 7-1

Umrli so:

24. januarja. Viljem Zora, mehanik, 19 let, Tržaška cesta 33, jetika.

V bolnišnici:
21. januarja. Urban Brolih, gostač, 61 let, naduha. — Marija Čepirlo, železniškega čuvaja hči, 20 mesecev, atrophia intestiorum.
22. januarja. Julijana Jezeršek, mizarja hči, 2³/₄ leta, jetika.

Cena žitu na dunajski borzi

dné 25. januarja 1900.

Za 100 kilogramov.
Pšenica za pomlad . gl. 7 91 do gl. 7 92
Rž za pomlad . . . 6 79 „ „ 6 80
Tursica za maj-junij „ 5 29 „ „ 5 30
Oves za pomlad . . . 5 38 „ „ 5 39

Meteorologično poročilo.

Višina nad morjem 306 2 m, srednji zračni tlak 736 0 mm.

Čas opazovanja	Stanje barometra v m.m.	Temperatura po Celziju	Vetrevi	Nebo	Padačina v m.m.
25. 9. zveč.	734 3	6 3 p. m. jasn.	oblačno		
26. 7. zjut.	735 1	2 6 sr. jzahr.	oblačno		3 2
22. 2. popol.	736 0	8 0 m. sever.	del. jasno		

Srednja večerajšnja temperatura 6 1°, normale: — 2 1°.

Zahvala.

Podpisano gasilno društvo izreka tem potom vsem p. n. dobrotnikom, kateri so bodisi s krasnimi dobroti ali pa z denarnimi prispevki omogočili, da je veselica dné 14. t. m. tako sijajno uspela, vzlasti pa blagorodnemu gospodu Alojziju Krennerju, tovarnarju v Škofji Loki, za velečastni dar 200 kron, najtoplejšo zahvalo.

Prostevojsko gasilno društvo v Škofji Loki,
dné 20. januarja 1900.

Friderik Kramer, tajnik. **Ivan Debelak,** načelnik.

Barve za učence ima v največji izbiri v zalogi trvdka **BRATA EBERL v Ljubljani,** Franciskanske ulice. 228 19 11—9
Vnanja naročila proti povzetju.

Katoliška bukvarna

v Ljubljani

priporoča:

Missale Romanum (v obliki male póle) l. 1898, z najnovejšimi mašami, in sicer:
1. V črnem usnji z marmor. ali rudečo obrezo K 43-20
2. V črnem usnji z zlato obrezo . . . K 44-40
3. V rudečem šagrinu z zlato obrezo . . . K 50-—
Dobiti je ta misal tudi v še finejšem vezanju.

Missale Romanum (v četvorki) l. 1898, z najnovejšimi mašami, in sicer:
1. V črnem usnji z marmor. ali rudečo obrezo K 36-—
2. V črnem usnji z zlato obrezo . . . K 38-—
3. V rudečem šagrinu z zlato obrezo . . . K 42-—
Dobiti je tudi v še finejši izdaji.

Cene veljajo s proprijem vred za katerokoli škofijo. — V zalogi so misali s proprijem naslednjih škofij: Ljubljanske, goriske, krške, lavantinske, poreško-paljske, tržaške in ogersko-hrvatskih.

issae pro defunctis (v obliki male póle):
V črnem usnji z rudečo obrezo . . . K 6-60
V črnem usnji z zlato obrezo . . . K 7-44

Missae pro defunctis (v četvorki):
V črnem usnji z rudečo obrezo . . . K 5-16
V črnem usnji z zlato obrezo . . . K 5-76

Za one čast. gospode, ki zaradi slabega vida smejo vedno maševati »de Beata«:

Missale ad usum sacerdotum caecotentium (v obliki male póle):
V črnem usnji z zlato obrezo . . . K 15-20.

Trgovina z mešanim blagom

v mestu z 2000 prebivalstvom in lepim prometom se radi družinskih razmer **zelo ugodno odda.**

Z malim kapitalom osiguran je obstanek.
Kjé. pové iz prijaznosti upravništvo »Slovenca«

63 5—3

Dunajska borza.

Dné 26. januarja.	
Skupni državni dolg v notabi	99 75
Skupni državni dolg v srebru	99 45
Avstrijska zlata renta 4%	98 80
Avstrijska kronska renta 4%, 200 kron	98 65
Ogerska zlata renta 4%	98 80
Ogerska kronska renta 4%, 200	94 85
Avstro-ogerske bančne delnice, 600 gl.	131 75
Kreditne delnice, 160 gl.	234 70
London vista	242 10
Nemški drž. bankovci za 100 m. nem. drž. valj	118 10

Dné 25. januarja.	
3-2% državne srečke l. 1854. 250 gl.	160 —
5% državne srečke l. 1860. 100 gl.	158 75
Državne srečke l. 1864. 100 gl.	20 25
4% zadolžnice Rudolfove želez. po 200 kron	97 70
Tisine srečke 4%, 100 gl.	140 50
Dunavske vravnave srečke 5%	258 —

Dunavsko vravnavno posojilo l. 1878	107 50
Zastavna pisma av. osr. zem.-kred. banke 4%	96 10
Priporočne obveznice državne železnice	87 90
„ „ južne železnice 3%	70 50
„ „ južne železnice 5%	100 43
„ „ dolženskih železnic 4%	99 50
Kreditne srečke, 100 gl.	395 50
4% srečke dunav. parobr. družbe, 100 gl.	350 —
Avstrijskega rudečega križa srečke, 10 gl.	43 —
Ogerskega „ „ 5 „	22 60
Budimpešt. bazilika-srečke, 5 gl.	13 50
Rudolfove srečke, 10 gl.	57 50

Salmove srečke, 40 gl.	174 —
St. Genois srečke, 40 gl.	175 50
Waldsteinske srečke, 20 gl.	178 —
Ljubljanske srečke	52 —
Akcije anglo-avstrijske banke, 200 gl.	124 20
Akcije Ferdinandove sev. želez., 1000 gl. st. v.	298 60
Akcije tržaškega Lloydja, 500 gl.	78 —
Akcije južne železnice, 200 gl. sr.	25 30
Splošna avstrijska stavbniška družba	100 75
Montanska družba avstr. plan.	275 25
Trboveljska premogarska družba, 70 gl.	198 50
Papirnih rubljev 100	255 —

Nakup in prodaja
vsakovrstnih državnih papirjev, srečk, denarjev itd.
Zavarovanja za zrupe pri izrebanjih, pri izrebanju
najmanjšega dobitka. — **Promese** za vsako izrebanje.
Kuliantna izvršitev naročil na borzi.

Menjarnična delniška družba
„MERCUR“
I, Wollzeile 10 in 13, Dunaj, I., Strobelgasse 2.

Pojasnile v vseh gospodarskih in finančnih stvarih,
potem o kursnih vrednostih vseh spekulacijskih vrednostih
papirjev in vestni svet za doseg kolikor je mogoče visocega
obrestovanja pri popolni varnosti
naloženih glavic.